

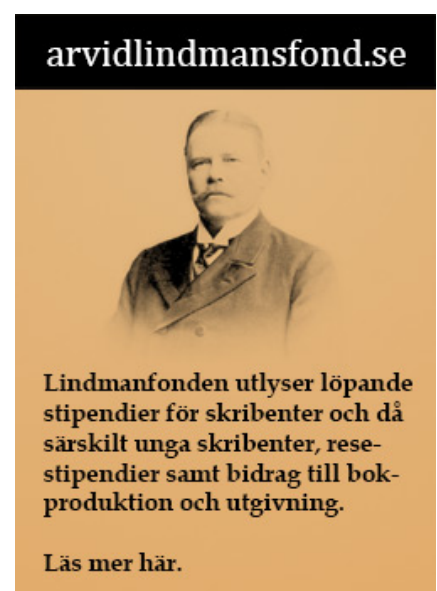
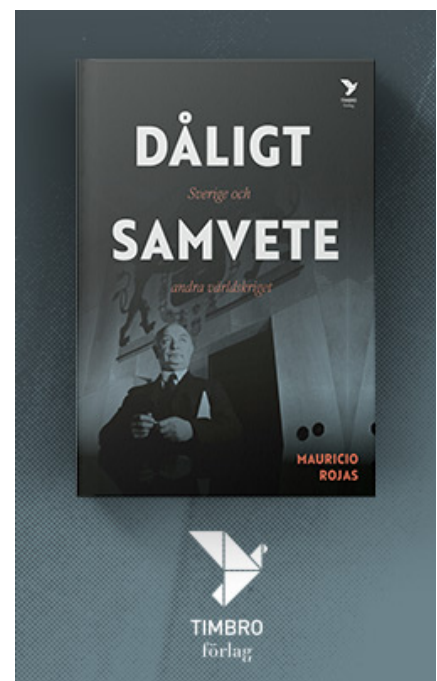

31 JANUARI 2025

Rainer Zitelmann: Tyskland – en lektion i vad man inte ska göra

Många tyskar ville gärna se sitt land som en global ledare i kampen mot klimatförändringarna. Trots att Tyskland endast står för **1,5 procent av de av människan orsakade CO₂-utsläppen i världen**, hävdades att Tyskland kunde tjäna som förebild för andra länder. Dessa självutnämnda "världsförbättrare" menade att om Tyskland visade vägen skulle andra snart följa efter.

Men det verkar nu som om Tyskland har blivit mer av ett varnande exempel än en förebild. Tysklands ekonomiska situation försämras för varje månad. **Tillväxten är lägre än i nästan alla andra OECD-länder**. BASF, som en gång var världens största kemiföretag, skär ner tusentals jobb i Tyskland och flyttar investeringar på flera miljarder euro till Kina. Tysklands största ståltillverkare, **ThyssenKrupp**, har **meddelat att man planerar att skära ned 11.000 jobb**. Företaget hade fått två miljarder euro i subventioner på villkor att det skulle övergå till att producera "grönt stål" med hjälp av vätgas, vilket är helt oekonomiskt. BASF och

ThyssenKrupp angav båda Tysklands orimliga energipriser och gigantiska byråkrati som skäl för sina beslut.

Det har skett en betydande ökning av antalet företag som ansöker om insolvens, nuvarande nivå är [66 procent högre](#) än genomsnittet för oktober månad under åren 2016 till 2019, före covid-19-pandemin.

Enligt en studie genomförd av EY vill allt färre utländska företag investera i Tyskland. Antalet greenfield- och expansionsprojekt för utländska direktinvesteringar (FDI) i Tyskland har minskat med 12 procent jämfört med föregående år. Detta är den sjätte nedgångsåret i rad och den lägsta investeringsaktiviteten sedan 2013.

EY identifierade Tysklands energipolitik som en stor avskräckande faktor för industriella investerare. Kombinationen av lågkonjunktur, höga energipriser och osäkerheter kring energiförsörjningen lyfts fram som nyckelfaktorer, tillsammans med höga arbetskraftskostnader och byråkratiska svårigheter, som alla bidrar [till att ytterligare avskräcka utländska investerare](#).

Uppskattningarna av de totala kostnaderna för den tyska klimatomställningen varierar mellan 1,8 biljoner euro ([ifo Institute](#)) och 6 biljoner euro ([McKinsey](#)). Men de indirekta kostnaderna är ännu högre. En viktig komponent i den tyska och europeiska klimatpolitiken är "mobility transition", som innebär en obligatorisk övergång till e-mobilitet. EU har förbjudit registrering av bilar med förbränningsmotorer från och med 2035. Som en följd av detta har den tyska bilindustrin kastats in i en allvarlig kris. [Volkswagen](#) (<https://www.reuters.com/business/autos-transportation/volkswagen-plans-major-layoffs-shut-least-three-german-plants-works-council-head-2024-10-28>) har meddelat att man planerar att säga upp tiotusentals anställda och stänga flera fabriker i Tyskland. Stora leverantörer till fordonsindustrin [som ZF, Continental och Bosch](#) har också aviserat tiotusentals uppsägningar.

Den tyska fordonsindustrin, en gång en global ledare som hela världen såg på med beundran, har blivit ett problem. Hjärtat i den tyska ekonomin stampar.

Bostadsbyggandet i Tyskland har också sjunkit dramatiskt. Å ena sidan ökar antalet invandrare som kommer till Tyskland hela tiden, å andra sidan byggs det allt färre nya bostäder. Det finns [20 000 byggbestämmelser och otaliga regler](#) som har gjort byggandet mer "klimatvänligt" alldeles för dyrt.

Ursprunget till Tysklands nuvarande ekonomiska bekymmer kan spåras tillbaka till Angela Merkels regering, snarare än Olaf Scholz nyligen kollapsade regering. Den ekonomiska situationen i Tyskland var god inte på grund av, utan trots hennes politik. Hon drog nytta av de marknadsreformer och skattesänkningar som genomfördes av hennes föregångare Gerhard Schröder. Merkel misslyckades inte bara med att införa några nya reformer under sin tid vid makten, hon förvärrade i stället befintliga problem, särskilt på det energipolitiska området. Som konstaterades för fem år sedan är Tysklands energipolitik den [sämsta energipolitiken i hela världen](#).

Kampen mot klimatförändringarna framhålls ofta som vår tids viktigaste mål och den fråga som bör styra allt politiskt beslutsfattande. Tysklands beslut att stänga sina kärnkraftverk har dock lett till att landet är beroende av importerad kärnkraft och el från koleldade kraftverk utomlands. Och trots att Tyskland har förbjudit fracking på hemmaplan fortsätter landet att importera LNG-gas från USA som framställts genom fracking. En irrationell politik fylld av motsägelser.

Är då Tyskland åtminstone världsmästare i klimatskydd? Nej, Tyskland har en respektabel tredjeplats i [Environmental Performance Index](#), men i kategorin klimatskydd kommer landet bara på sjunde plats (Storbritannien ligger på femte plats).

Tyskland ville bli världsmästare inte bara i klimatpolitik, utan också i migrations- och socialpolitik. Men kombinationen av generösa sociala förmåner och öppna gränser har inte fungerat. Idag har [64 procent av de som går på välfärd, Bürgergeld \("medborgarinkomst"\) migrationsbakgrund](#). Det sociala systemet är överbelastat och brottsligheten ökar kraftigt.

I stället för att vara en förebild för resten av världen när det gäller klimatpolitik och migrationspolitik, som många tyska politiker hade hoppats, har Tyskland nu blivit ett varnande exempel. Ännu en gång har modellen med planekonomi misslyckats: I en marknadsekonomi är det företagen, och i slutändan konsumenterna, som bestämmer vad som ska produceras. I en planekonomi däremot fattas besluten av politiker som tror sig veta bättre än miljontals företagare och konsumenter. I det avseendet kan resten av världen lära sig något av Tyskland, nämligen hur man inte ska göra.

Rainer Zitelmann är författare till [Myter om kapitalism](#)

◀◀ Mats Lundahl: Ett annat Haiti – en musikalisk skatt

Mats Fält: DDR-Sveriges sista strid >>